

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH

Mamayusupova Charosxon Alisherovna

TerDU Pedagogika instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash bosqichida qo'llash mumkin bo'lgan interfaol metodlar haqida so'z boradi. Ushbu metodlardan kutiladigan natijalar, ularning o'ziga xosligi yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, interfaol metod, usul, ta'lim, jarayon.

Annotation: This article discusses the interactive methods that can be used in the preparation of preschool children for school education. The expected results of these methods and their specificity are highlighted.

Keywords: Preschool education, interactive method, method, education, process.

Аннотация: В данной статье рассматриваются интерактивные методы, которые можно использовать при подготовке дошкольников к школе. Выделены ожидаемые результаты этих методов и их специфика.

Ключевые слова: дошкольное образование, интерактивный метод, метод, обучение, процесс.

KIRISH

Interfaol o'rganish, shubha yo'qki, pedagogikaning qiziqarli, ijodiy, istiqbolli yo'nalishidir. Bu ularning psixologik imkoniyatlarini hisobga olgan holda maktabgacha yoshdagi bolalarning barcha imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga yordam beradi. Interaktiv texnologiyalardan foydalanish butun dunyo bo'ylab

dunyodagi bolalar haqidagi bilim va taqdimotni boyitishga imkon beradi, tengdoshlar va kattalar bilan munosabatlar haqida bolalarni ijtimoiy munosabatlar tizimida faol munosabatda bo'lishga undaydi. Pedagogika sohasida bir nechta o'quv modellari farq qiladi²³:

1) Passiv – bola mashg'ulotning “ob'ekt” sifatida ishlaydi (tinglash va tomosha qilish)

2) faol – bola mashg'ulotning “mavzusi” sifatida ishlaydi (mustaqil ish, ijodiy vazifalar)

3) Interfaol – bola va o'qituvchining o'zaro ishlashi.

Shuningdek, aytib joizki, bunday o'quv va ta'limning asosiy vazifalari:

- Bolalar tashabbusi hamda o'zaro mustaqilligi rivojlanishi;
- Ma'lumotni o'rganish va mustaqil ravishda ishlab chiqarish qobiliyatini shakllantirish;
- Bolalar bilan integratsiyalashish;
- Bolalar va kattalar o'rtasidagi muloqotlar;
- Bolaning jamiyatga faol jalb qilish.

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlash uchun interfaol 78 ta 78 z 78 ic texnologiyalarni joriy etish asta-sekin amalga oshiriladigan jarayon, bu, albatta, maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Bugun yurtimizdagi maktabgacha ta'lim muassasalarida bir necha interfaol texnologik mashg'ulotlardan foydalaniladi²⁴.

“Zanjir” Ushbu texnologiyaning asosi bitta vazifaga har bir ishtirokchining izchil yechimi qidirishi hisoblanadi. Umumiy maqsadning mavjudligi, va o'zaro bir-birlariga yordam ko'rsatish muhitini bir-birlari bilan qamrab olishga, vazifani hal qilish imkoniyatlarini taqdim etadi, bolalarda jamoada ishlash imkoniyatini shakllantiradi. “Bilim daraxti”- bu bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni

²³ M. Vohidov. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent. «O'qituvchi» – 2012.

²⁴ .G. Davletshin, Sh. Do'stmuhamedova, M. Mavlonov, S.To'ychiyeva. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya (o'quv-metodik qo'llanma). TDPU, – T.: – 2014.

rivojlantiradi, muzokaralar olib boorish va vazifalarni hal qilishda mas’uliyat his qilish qobiliyatini shakllantiradi

Interfaol mashg‘ulotlar faol o‘quv usulining navlaridan biridir. Interfaol o‘quv o‘zaro ta’siri nafaqat tarbiyachi va maktabgacha yoshdgi bolajonlar o‘rtasida amalga oshiriladi, bu holda barcha ko‘plab tinglovchilar birgalikda ishlaydi (yoki guruhlarda ishlaydilar). Interfaol o‘rganish usullari har doim o‘zaro ta’sir, hamkorlik, qidirish, muloqot, odamlar yoki inson va axborot muhiti o‘rtasidagi o‘yindir. Darslarda faol va interfaol o‘rganish usullaridan foydalangan holda o‘qituvchi talabalar tomonidan o‘qilgan materiallar miqdorini 90 foizgacha oshiradi. Maktabgacha ta’lim muassasasidagi interfaol texnologiyalar va o‘quv usullariga asosan qo‘llaniladi. Maktabgacha tarbiyachi uchun o‘yin – bu asosiy faoliyat va u orqali bolaning yoshida zarur bo‘lgan hamma narsani o‘rgatishingiz mumkin.

Shu o‘rinda dunyoning rivojlangan mamlakatlarui tajribasiga ham nazar tashlaymiz. Masalan:

1. Reggio Emiliya usuli. O‘z-o‘zini boshqarish- bu usulning o‘ziga xos xususiyati. Uning falsafasi shundan iboratki, bolaning shaxsiyati, ular o‘z ulg‘aygan paytlarida yoshligida paydo bo‘ladi va ularda o‘zlarini va g‘oyalarini ifoda etishning ko‘plab usullari mavjud. O‘zlarini ifoda etishning bu usullari haykaltaroshlikdan tortib rasmgacha bo‘lishi mumkin.

2. Waldorf usuli. Waldorf uslubining diqqat markazlari qat’iy akademiklar emas. Buning o‘rniga, u o‘z hayotining mazmunini topa oladigan har tomonlama rivojlangan bolalarni rivojlantirishga intiladi. Ushbu intizom bolalarni mustaqil fikrlovchi bo‘lishlarini istaydi. Shunday qilib, ushbu uslub o‘zlarining o‘quv dasturlariga san’at, musiqa, hissiy, jismoniy va akademik ta’lim kabi ko‘plab fanlarni o‘z ichiga oladi²⁵.

3. Play-Way usuli. Bolalar o‘yin-kulgini yaxshi ko‘radilar va ushbu maktabgacha tarbiya o‘yin uslubini ta’lim usuli sifatida ishlatadi. Ular o‘ynashdan tuzilgan faoliyatni o‘rganishadi. Shunday qilib, uni boshqa usullar bilan, shuningdek sinfxonalarda birlashtirish mumkin. Asosiy e’tibor o‘yin-kulgi va o‘ynashga

²⁵ Z. Nishanova. Bolalar psixodiagnostikasi. TDPU nashriyoti. Toshkent –2018.

qaratilganligi sababli, bolalar ko'pincha maktabgacha tarbiya uslubidan zavqlanishadi.

4. Bank ko'cha usuli. Ushbu uslubning maqsadi bolalarni umrbod o'rganishga undaydi. Bolalarga shunchaki faktlarni yodlatishning o'rniga, boshqotirmalar, ekskursiyalar va bloklar kabi o'rganishning boshqa usullari beriladi. Bu sinfda raqobatbardosh emas, bolalarni o'z tezligida va tengdoshlari bilan o'zaro munosabatlar orqali o'rganishga undaydi. O'yin o'rganish uchun foydalanadigan asosiy elementlardan biridir.

5. Tilga sho'ng'ish. Ba'zi odamlar yoshligingizda tillarni o'rganish osonroq deb o'ylashadi. Ikkinchi tilni bilish, bolani karrerada o'sishiga olib kelishi yoki oilangizning madaniy kelib chiqishi va aloqalarini saqlab qolishi mumkin. Ushbu maqsadga yordam berish uchun immigratsion maktabgacha ta'lim muassasalari mavjud.

XULOSA VA MUNOZARA

Zero, interfaol texnologiyalar muammolarni muvaffaqiyatli hal qilishga imkon beradi: kattalar va bolalar bilan bepul aloqa o'rnatish; bolalarning og'zaki nutqining barcha tarkibiy qismlarini ishlab chiqish; nutq standartlari o'quvchilari amaliy mahoratiga hissa qo'shish. Xulosa qilib aytish mumkinki, dunyoning turli institutlari tomonidan o'qitilgan boshqa turli xil uslublar mavjud. Yondashuv jihatidan har xil bo'lishiga qaramay, har doim ham ushbu metodlarni o'qitishning aniq usullariga ajratish mumkin emas. Ko'p marta turli xil yondashuvlar ma'lum darajada mos kelishi mumkin, shuningdek, turli xil bolalar ehtiyojiga bog'liq. Biroq, ushbu turli xil usullarni aks ettiradigan narsa – bu bolaning ehtiyojlarini qondirish uchun muassasa tomonidan qilingan harakatdir. Ushbu usullar, shuningdek, bola uchun maktabgacha ta'lim muassasasi bilan faol aloqada bo'lish zarurligini aks ettiradi.

ADABIYOTLAR RO`YXATI

- [1] M. Vohidov. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent. «O‘qituvchi» – 2012.
- [2] A.V. Petrovskiy va boshqalar. Umumiy psixologiya. – T.: «O‘qituvchi». – 2015.
- [3] M.G. Davletshin, Sh. Do‘stmuhamedova, M. Mavlonov, S.To‘ychiyeva. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya (o‘quv-metodik qo‘llanma). TDPU, – T.: – 2014.
- [4] Z. Nishanova. Bolalar psixodiagnostikasi. TDPU nashriyoti. Toshkent – 2018.
- [5] Запорожец А.В., Элконин Д.Б. Психология детей дошкольного возраста. – Москва. Просвещение. – 2014.